



WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

Wrocław, dnia 4 lipca 2023 r.

ZP-NKWR.431.29.2023.EK

Pani
Renata Andrysz
Dyrektor
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
w Zgorzelcu

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

W dniach 17 – 19 maja 2023 r. na podstawie art. 186 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2022 r. poz. 447 z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą”, kontrolerzy Edyta Kubicka – starszy inspektor wojewódzki, przewodniczący kontroli i Tomasz Borecki – starszy inspektor wojewódzki z Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu przeprowadzili kontrolę problemową w trybie zwykłym w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Zgorzelcu przy ul. Bohaterów II Armii Wojska Polskiego 8, zwanym dalej „Centrum” lub „PCPR”. Kontrolę przeprowadzono zgodnie z zatwierdzonym w dniu 22 grudnia 2022 r. przez Wojewodę Dolnośląskiego Planem kontroli na I półrocze 2023 r.

Przedmiotem kontroli była ocena działalności PCPR w zakresie szkolenia i kwalifikowania kandydatów do opieki nad dzieckiem w rodzinnej pieczy zastępczej, usamodzielniania pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej, kierowania dzieci do instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz zgodności zatrudniania z wymogami kwalifikacyjnymi, w okresie od dnia 1 maja 2022 r. do dnia kontroli, tj. 17 maja 2023 r.

W okresie objętym kontrolą, odpowiedzialną za realizację zadań w ocenianych obszarach była Pani Renata Andrysz. W zakresie działalności jednostki podlegającej kontroli wydaje się ocenę pozytywną z nieprawidłowościami, a jej uzasadnieniem jest ustalony stan faktyczny i prawny. Możliwą przyczyną wystąpienia stwierdzonych nieprawidłowości było nieprzestrzeganie obowiązujących przepisów prawa.

Kontrola została odnotowana w Księżce kontroli pod numerem 14/2023. Postępowanie kontrolne przeprowadzono na podstawie przedłożonej dokumentacji merytorycznej realizowanych zadań, ankiety z działalności PCPR w okresie objętym kontrolą, wyjaśnień i oświadczeń złożonych przez Dyrektora Centrum.

Uchwałą Nr XIX/148/2012 Rady Powiatu Zgorzeleckiego z dnia 29 marca 2012 roku (z późn. zm.) nadano Statut Powiatowemu Centrum Pomocy Rodzinie w Zgorzelcu. Z przedmiotowego dokumentu wynika, że jednostka działa m.in. na podstawie ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Szczegółowe warunki funkcjonowania PCPR określa wprowadzony Uchwałą nr 11/2015 Zarządu Powiatu Zgorzeleckiego z dnia 21 stycznia 2015 r. (z późn. zm.) Regulamin Organizacyjny. Dodatkowo Starosta Zgorzelecki Zarządzeniem Nr 76/11 z dnia 19 października 2011 r. wyznaczył PCPR w Zgorzelcu na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej i wydał także stosowne upoważnienia Dyrektorowi jednostki do realizacji określonych zadań z ww. ustawy.

W świetle art. 76 ust. 4 pkt 1 i 12 ustawy, do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej należy w szczególności prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka. Analiza dokumentacji wykazała, iż spełniając powyższe wskazanie cytowanych artykułów, Centrum prowadzi ciągłą kampanię poszukując kandydatów na rodziny zastępcze i organizował nabór kandydatów do pełnienia funkcji podmiotu rodzinnej pieczy zastępczej. Podczas kontroli przedstawiono Zarządzenia Nr 4 z dnia 2 lutego 2022 r. i Nr 5 z dnia 20 stycznia 2023 r. Dyrektora PCPR w sprawie wprowadzenia planu promocji i kampanii PCPR w Zgorzelcu, w którym szczegółowo wykazano plan działań związanych z promowaniem rodzicielstwa zastępczego w Powiecie Zgorzeleckim w danym roku. W okresie objętym kontrolą zadania te realizowano w poniżej opisany sposób.

Na stronie internetowej i fanpage Facebook publikowane były i są nadal systematycznie materiały z organizowanych przez PCPR różnych form wsparcia dla obecnie funkcjonujących rodzin zastępczych i dzieci w nich umieszczonych. Publikacje te również traktowane są jako promocja pieczy zastępczej. W ramach tych działań zorganizowano wiele przedsięwzięć, w tym:

1. „Mikołajki” dla dzieci. Internetowa promocja przedsięwzięcia oraz pieczy zastępczej dotarła do kilkudziesięciu tysięcy odbiorców. Ponadto każda ze 164 osób przynosząca prezenty dla dzieci (osoby prywatne lub przedstawiciele instytucji) była także proszona o wywieszenie plakatu nt. rodzicielstwa zastępczego w swoim otoczeniu lub w miejscu pracy. Z każdą z tych osób przeprowadzano także rozmowę na temat rodzin zastępczych oraz zachęcano do przekazywania tej wiedzy w swoich miejscach pracy, nauki, wśród znajomych. W ramach akcji odbywały się także w PCPR wizyty dzieci, które w trakcie rozmów uczulano na tolerancję, akceptację dla dzieci z pieczy zastępczej, które niejednokrotnie uczęszczają do jednej szkoły. Dzieci otrzymywały także kolorowanki do

wykonania w domu, na odwrocie których były zawarte ulotki informacyjne o pieczy zastępczej.

2. Spotkanie dotyczące pieczy zastępczej oraz pomocy społecznej z udziałem: władz powiatu, pracowników PCPR, ośrodków pomocy społecznej, burmistrzów i wójtów, przedstawicieli zgorzeleckiej prokuratury, prezesa sądu, kuratorów sądowych oraz komendanta policji. Głównym tematem ostatniego spotkania w 2022 r. była sytuacja pieczy zastępczej w Powiecie Zgorzeleckim, w tym - analiza rosnącej liczby dzieci umieszczanych w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo – wychowawczych. Główny wniosek ze spotkania dotyczył jeszcze większego nacisku na pracę asystentów rodziny i pracowników socjalnych Ośrodków Pomocy Społecznej z rodzinami biologicznymi w gminach. Wszystkie uczestniczące osoby otrzymały pakiet promocyjny – plakaty i ulotki informacyjne o pieczy zastępczej, w celu wyeksponowania w swoich gminach.
3. Projekt „Marzenia szeptaane łzami” - dotyczący zwiększania wiedzy o pieczy zastępczej. Wzięły w nim udział zaproszone dzieci i młodzież ze zgorzeleckich szkół. Uczestnicy poznali m.in. adresy instytucji, które na co dzień pomagają dzieciom umieszczanym w pieczy zastępczej. Pedagog wyjaśniała, jakie zadania ma dana instytucja/urząd i jakiego wsparcia udziela - nie tylko dzieciom znajdujących się w pieczy zastępczej, ale również rodzinom biologicznym i zastępczym.
4. Nagranie we wrześniu 2022 r. filmu informacyjnego promującego pieczę zastępczą przez młodzież zgorzeleckiego liceum, w ramach finału warsztatów dot. pieczy zastępczej. Nagranie poprzedzone było warsztatami aktorskimi oraz edukacyjnymi o pieczy zastępczej. Efekt tych działań został zaprezentowany w listopadzie w 2022 r. – w czasie Kampanii „19 dni przeciwko przemocy i krzywdzeniu dzieci i młodzieży”.
5. Dystrybucję plakatów informujących i zachęcających do tworzenia rodziny zastępczej i umieszczanie ich w różnych miejscach w powiecie, odwiedzanych licznie przez mieszkańców.
6. Kampanię internetową pod hasłem „Jak to jest?”, która była prowadzona na portalu internetowym Facebook w czasie rzeczywistym. Pracownicy reagowali i odpowiadali na pojawiające się posty i aktywności.
7. Cykliczne zamieszczanie informacji o poszukiwaniu rodzin zastępczych dla konkretnych dzieci (bez ujawniania ich danych i wizerunku). W kilku akcjach PCPR pozyskał kandydatów na opiekunów zastępczych. Rekordową liczbę wyświetleń odnotowano w 2021 roku – rzędu ponad 1,8 mln osób, do których dotarła informacja o poszukiwaniach rodziców zastępczych. W bieżącym roku, w takich poszukiwaniach, odnotowano ponad 313 tysięcy odbiorców. W efekcie olbrzymiego odzewu na prowadzoną akcję, PCPR

nawiązał kontakt z Fundacją Ernst & Young, w celu podjęcia współpracy przy organizacji ogólnopolskiej kampanii w obszarze promowania pieczy zastępczej. Fundacja zrezygnowała ze współpracy w tym zakresie, min. z powodu nielicznej obsady kadrowej.

8. Majowy Piknik Rodzinny, który odbył się w maju 2022 r. W utworzonym miasteczku tematycznym oprócz wielu atrakcji, na odwrotach prac plastycznych dzieci umieszczano ulotki dla rodziców, zachęcające do zostania rodzicem zastępczym. Dzieci otrzymywały balon z napisem „Masz MOC, by nieść POMOC!”. W wyeksponowanym miejscu działał punkt informacyjny, w którym udzielano informacji o pieczy zastępczej i o innych rodzajach wsparcia oferowanego przez PCPR. Przez kilka godzin punkt odwiedziło ok. 5.000 osób.
9. Konkurs internetowy za pośrednictwem portalu społecznościowego Facebook. Uczestnicy odpowiadali na pytanie dot. pieczy zastępczej w powiecie zgorzeleckim i układali krótkie hasła promujące tę formę opieki nad dzieckiem. Dzięki współpracy z ZOO w Görlitz nagrodami były bilety wstępu do ZOO.
10. „Zaczytaną bibliotekę”, działającą na terenie PPCR. Osoby odwiedzające Centrum, które wypożyczyły książkę otrzymały zakładkę z informacjami o możliwościach wsparcia dla ofiar przemocy oraz małe kolorowanki, na odwrocie których zamieszczono informacje o pieczy zastępczej i możliwościach utworzenia rodziny zastępczej.
11. Projekcję filmów edukacyjnych (stworzonych przez PCPR), w okresie od 3 kwartału 2022 roku, w kinie Miejskiego Domu Kultury w Zgorzelcu, przed seansami filmowymi. Dwa filmy dotyczyły pieczy zastępczej: Czas na działanie! – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zgorzelcu; Bank Dobrych Praktyk-filmy – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zgorzelcu – projekt ULICE film nr 3.
12. Akcję edukacyjną na terenie placówek oświatowych, polegającą na rozesłaniu za pośrednictwem dzienników elektronicznych informacji o pieczy zastępczej.
13. Rozmowy z parafiami powiatu zgorzeleckiego w celu promowania pieczy zastępczej (poprzez wywieszenie plakatów, ogłoszenia parafialne, a także zawarcie tych treści w czasie nauk przedmałżeńskich).

W toku kontroli Dyrektor Centrum przedłożył do wglądu dokumenty (wydruki, kopie, wycinki z prasy, itp.) potwierdzające realizację powyższych zadań.

(dowód: akta kontroli str. 20-24, 34,35,36-37)

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zgorzelcu w ramach obowiązku organizacji szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, o którym mowa w art. 76 ust. 1 pkt 3 ustawy, podpisało porozumienie z Prezesem Zarządu Fundacji Rodzina Plus, z siedzibą w Krakowie przy ul. Witosa 19/30,

w sprawie udzielenia przez Fundację licencji na korzystanie przez PCPR z Programu Szkoleniowego „Rodzina Plus” dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej. Umowa obowiązuje przez 5 lat od daty jej podpisania, czyli od 28 maja 2020 r. W związku z powyższym PCPR w Zgorzelcu w terminie od 27 sierpnia 2022 r. do 24 września 2022 r. przeprowadziło szkolenie dla kandydatów, którzy otrzymali od organizatora rodzinnej pieczy zastępczej wstępną akceptację dokonaną na podstawie oceny spełniania warunków, o których mowa w art. 42 ust. 1 i 2 ustawy. Szkolenie zostało przeprowadzone na podstawie autorskiego programu „Rodzina Plus” zatwierdzonego przez Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej decyzją nr 3/2020/RZ z dnia 2 kwietnia 2020 r., na okres 5 lat.

(dowód: akta kontroli str. 36 – 44)

Kwalifikowanie zgłaszających się mailowo, osobiście lub telefonicznie kandydatów na opiekunów zastępczych przebiegało dwuetapowo. W pierwszym etapie dokonywano wstępnej kwalifikacji. W tym celu pracownik, z którym podjęto kontakt przeprowadzał rozmowę wstępną w czasie której osobom zainteresowanym udzielane były informacje dotyczące procedury kwalifikowania, wymaganych dokumentów, które należy dostarczyć, warunków stawianych kandydatom oraz specyfiki funkcjonowania rodzin zastępczych i trudności w pełnieniu funkcji rodzica zastępczego. Osoby decydujące się na poddanie procesowi kwalifikacji składały w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie stosowny wniosek. Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej odwiedzał kandydatów w miejscu ich zamieszkania w celu sprawdzenia warunków bytowych umożliwiających dziecku zaspokajanie jego indywidualnych potrzeb, w tym: rozwoju emocjonalnego, fizycznego i społecznego, właściwej edukacji i rozwoju zainteresowań oraz wypoczynku i organizacji czasu wolnego. Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej dołączał do sporządzonego kwestionariusza wywiadu w miejscu zamieszkania kandydatów stosowne oświadczenia oraz dokumenty potwierdzające spełnianie przez nich warunków zawartych w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Kandydaci następnie zapraszani byli do PCPR na spotkanie z psychologiem celem przeprowadzenia badań psychologicznych oraz sporządzenia wstępnej opinii o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. PCPR po przeanalizowaniu zgromadzonej dokumentacji kandydatów, sporządzał opinię stwierdzającą, czy spełnili oni ustawowe warunki do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. W przypadku spełniania przez kandydatów warunków ustawowych wydawana była wstępna akceptacja, co wynika z art. 43 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. i następowało skierowanie na szkolenie, o którym mowa w art. 76 ust. 4 pkt 3 ustawy dla rodzin zastępczych niezawodowych, zawodowych lub prowadzących rodzinny dom dziecka. Analiza przedłożonej dokumentacji kandydatów

wykazała, że zgromadzono wszystkie wymagane oświadczenia i zaświadczenia, o których mowa w art. 43 ustawy, jak również kandydaci zostali zweryfikowani przez Policję, ośrodek pomocy społecznej w miejscu zamieszkania oraz w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym.

Drugi etap stanowiący kwalifikację końcową, odbywał się w oparciu o pełną zgromadzoną dokumentację kandydata/kandydatów, posiadanie świadectwa ukończenia szkolenia oraz opinię trenerów realizujących program szkolenia. Etap ten kończył się wydaniem zaświadczenia kwalifikacyjnego. Realizując szkolenie dla kandydatów na rodziców zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka przeprowadzono również badania psychologiczno – pedagogiczne kandydatów, wykorzystując do tego obserwację osoby badanej podczas wywiadu i wypełniania testów psychologicznych, rozmowę, wywiad psychologiczny, który zawierał informacje odnośnie: motywacji do realizacji zadań opiekuńczo-wychowawczych w stosunku do dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej lub RDD, sposobu spostrzegania dziecka, jego mocnych stron i diagnozy trudności, prezentowanych kompetencji społecznych, przebiegu relacji rodzinnych - z dziećmi biologicznymi i umieszczonymi w pieczy zastępczej, sytuacji zdrowotnej, doświadczeń ze środkami psychoaktywnymi, warunków materialno-bytowych, stabilności emocjonalnej, przebiegu dotychczasowych doświadczeń wychowawczych, umiejętności i postaw wychowawczych, gotowości do korzystania ze wsparcia oraz współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej lub specjalistami, współpracy z rodziną dziecka, umiejętności radzenia sobie ze stratą. Część testowa przeprowadzana była w oparciu o narzędzia mierzące cechy i predyspozycje osobowościowe oraz postawy wychowawcze np. Test Kompetencji Rodzicielskich, Test CUIDA, dodatkowo narzędzia badawcze zgodnie z potrzebą np. CISS, Test Zdań Niedokończonych.

W okresie objętym kontrolą Centrum przeprowadziło analizę sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej 18 osób (11 rodzin), wśród których tylko dwie rodziny nie miały pod opieką żadnych dzieci. Jedna z nich, osoba samotna, po wstępnej kwalifikacji zrezygnowała ze szkolenia. Pozostałe rodziny pełniły już funkcję rodziny zastępczej niezawodowej. W przypadku kolejnej rodziny, wstępnej akceptacji dokonano w stosunku tylko do jednego małżonka, którego następnie skierowano na szkolenie, co jest niezgodne z art. 41 ustawy. Zgromadzone przez PCPR wymagane dokumenty rodziny, o których mowa w art. 42 ust. 2 ustawy wskazują wprost, że ww. rodzinę tworzą małżonkowie. Dodatkowo, dokonując wstępnej akceptacji tylko jednego małżonka i kierując go na szkolenie nie dopełniono wymogu art. 42 ust. 3 ustawy, dotyczącego stałego źródła dochodu, którego ów małżonek nie posiadał. Pozostałe osoby, które zostały skierowane na szkolenie, ukończyły je i otrzymały wymagane świadectwa, w sumie 14 osób, a 12 z nich skorzystało z uprawnienia wskazanego

w art. 45 ustawy i złożyło wniosek o wydanie zaświadczenia kwalifikacyjnego potwierdzającego ukończenie szkolenia oraz spełnianie warunków, o których mowa w art. 42 ustawy. W 2 przypadkach opinia o spełnianiu warunków funkcji rodziny zastępczej była negatywna. Okazane podczas kontroli zaświadczenia kwalifikacyjne wydane wnioskodawcom były niezgodne z wzorem określonym w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie wzoru zaświadczenia kwalifikacyjnego (Dz. U. z 20 grudnia 2011 r. Nr 272 poz. 1609), nie zawierały informacji odnośnie autora programu i nr decyzji Ministra Pracy i Polityki Społecznej o zatwierdzeniu programu. Stanowi to nieprawidłowość. Z informacji uzyskanych podczas kontroli wynika, że na III kwartał bieżącego roku planowane jest kolejne szkolenie kandydatów na opiekunów zastępczych. Na dzień 17 maja 2023 r. takich osób zakwalifikowano 16, w tym 1 małżeństwo na rodzinę zastępczą zawodową, 3 rodziny (w tym 2 małżeństwa) na rodziny zastępcze niezawodowe i 9 osób (w tym 3 małżeństwa) tworzące już rodziny zastępcze i mające pod swoją opieką dzieci.

(dowód: akta kontroli str. 27, 45-51, 75 - 76)

Zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 12 ustawy, do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej należy także szkolenie i wspieranie psychologiczno – pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczę. PCPR w Zgorzelcu systematycznie organizuje szkolenia oraz wsparcie specjalistyczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczę.

- W dniach 17-18.09.2022 r. w Centrum odbyło się dwudniowe szkolenie dla rodzin zastępczych oraz dzieci przez nich wychowywanych pt. „Jak być rodzicem i nie zwariować?”. Szkolenie dotyczyło głównie pracy nad sobą, nad emocjami – ich rozpoznawaniem, reakcjami adekwatnymi do sytuacji oraz przyczynami ich występowania. Szkolenie prowadzone było przez socjoterapeutę oraz psychologa.
- W okresie od 05.04.2022 r. do 21.06.2022 r. w PCPR w Zgorzelcu odbyło się szkolenie „Szkola dla Rodziców. Kochaj mnie mądrze” prowadzone w ramach działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w formie oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych. Szkolenie obejmowało 60 godz. zajęć grupowych oraz spotkania indywidualne dla każdego uczestnika. Zajęcia odbywały się raz w tygodniu w godzinach popołudniowych. Szkolenie rozpoczęło 19 uczestników, zaświadczenia o uczestnictwie otrzymało 11 rodziców.
- W dniu 21 kwietnia 2023 r. odbyło się szkolenie dla rodzin zastępczych – z tematyki uzależnień od środków psychoaktywnych. Rodziny zastępcze po wysłuchaniu części teoretycznej wzięły udział w dyskusji poprowadzonej przez funkcjonariuszy Policji.
- Raz w miesiącu prowadzona jest przez psychologa grupa wsparcia dla rodzin zastępczych.
- W ramach wsparcia specjalistycznego, PCPR 2 x w tygodniu prowadzi m.in. poradnictwo

i terapię osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą, dzieci w nich umieszczonych oraz rodziców biologicznych dzieci w pieczy zastępczej. Osoby chętne do skorzystania ze wsparcia specjalistycznego same mogą zgłosić taką potrzebę, może ich także zgłosić koordynator rodzinnej pieczy zastępczej. Psycholog po dokonaniu diagnozy problemu podejmuje pracę terapeutyczną z rodziną zastępczą, dzieckiem, czasami do pracy włączani są też rodzice biologiczni dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej.

(dowód: akta kontroli str. 28 – 29)

Na podstawie art. 46 ust. 5 ustawy, Starosta Zgorzelecki upoważnił Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Zgorzelcu m.in. do prowadzenia rejestru danych o osobach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz rejestru danych osób pełniących ww. funkcje. Przedłożone w czasie kontroli oba rejestry zawierały wszystkie, wymagane dane, o których mowa w art. 46 ust. 2 ustawy. Dane zostały również przekazane do Sądu Rejonowego w Zgorzelcu III Wydział Rodzinny i Nieletnich, co nakazuje art. 46 ust. 4 ustawy. Analiza liczbowa otrzymanych z kontrolowanej jednostki danych o formach rodzinnej pieczy zastępczej, w odniesieniu do pierwszego i ostatniego miesiąca okresu objętego kontrolą, przedstawiała się następująco:

- Rodziny zastępcze spokrewnione - maj 2022 r. - 123 rodziny; maj 2023 r. - 117 rodzin;
- Rodziny zastępcze niezawodowe - maj 2022 r. - 45 rodzin; maj 2023 r. - 41 rodzin;
- Rodziny zastępcze zawodowe - maj 2022 r. - 5 rodzin; maj 2023 r. - 5 rodzin;
- Rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego - maj 2022 r. - 0 rodzin; maj 2023 r. - 0 rodzin,
- Rodziny zastępcze zawodowe specjalistyczne - maj 2022 r. - 0 rodzin; maj 2023 r. - 0 rodzin,
- Rodzinne domy dziecka - maj 2022 r. - 3; maj 2023 r. - 3.

Ponadto według danych na 1 maja 2022 r. w formach rodzinnej pieczy zastępczej umieszczonych było 252 dzieci pozbawionych częściowo lub całkowicie opieki rodzin własnych, a na dzień kontroli było to 249 dzieci.

(dowód: akta kontroli str. 30-31,52)

W okresie objętym kontrolą Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zgorzelcu przeprowadziło 63 postępowania administracyjne w sprawie wydania decyzji przyznających pomoc finansową na kontynuację nauki, 30 postępowania w sprawie uchylenia bądź wygaszenia decyzji przyznających pomoc finansową na kontynuację nauki, 14 postępowania w sprawie zmiany decyzji przyznających pomoc na kontynuację nauki, 9 postępowania w sprawie przyznania pomocy na usamodzielnienie oraz 5 postępowania w sprawie przyznania pomocy na zagospodarowanie. Głównymi przyczynami uchylenia decyzji przyznających pomoc

na kontynuowanie nauki było ukończenie przez osobę usamodzielnianą nauki w szkole, skreślenie z listy uczniów w wyniku braku kontynuacji nauki przez osoby usamodzielniane, a także przerwanie nauki i jej niepodjęcie na dalszym etapie, co stanowiło brak spełnienia wymogu, o którym mowa w art. 146 ust. 1 ustawy.

Ocena prawidłowości prowadzonych postępowań administracyjnych w sprawie przyznania pomocy w powyższym zakresie, została przeprowadzona na podstawie analizy merytorycznej i formalnej 10 akt postępowań administracyjnych wszczętych we wskazanym okresie kontrolnym. Spośród wskazanej liczby, 4 stanowiły akta spraw dotyczących pomocy na kontynuowanie nauki, kolejne 4 akta spraw dotyczących pomocy na usamodzielnienie i 3 akta postępowań dotyczących pomocy na zagospodarowanie. Analiza przedłożonej w Centrum dokumentacji, pozwoliła stwierdzić następujący stan:

- 1) Wnioski o pomoc na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie i zagospodarowanie, składane były przez osoby usamodzielniane w PCPR. Wnioskodawcy przebywali w pieczy zastępczej przez okres co najmniej 3 lat w przypadku osób usamodzielnianych, opuszczających rodzinę zastępczą spokrewnioną oraz roku w przypadku osób usamodzielnianych, opuszczających rodzinę zastępczą niezawodową, rodzinę zastępczą zawodową, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo - wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo - terapeutyczną, spełniając przepisy, o których mowa w art. 141 ust. 1 ustawy.
- 2) Wnioski zawierały dane imienne Strony, dane adresowe oraz w sytuacji zaistnienia możliwości wskazywano numer telefonu kontaktowego. Podkreślenia wymaga, iż były one wystosowane i podpisane przez osoby, które nabyły prawo do ubiegania się o wykazane formy wsparcia,
- 3) Akta postępowań administracyjnych w sprawie przyznania pomocy na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie oraz zagospodarowanie zawierały dokumenty w oryginałach lub potwierdzonych kopiach, w tym m.in.: skutecznie złożony wniosek Strony, zatwierdzony indywidualny plan usamodzielnienia wraz z modyfikacjami jeżeli zaistniała taka konieczność, wskazanie opiekuna usamodzielnienia, postanowienie sądowe dotyczące umieszczenia w pieczy zastępczej, określenie czasu przebywania w pieczy zastępczej, oświadczenie strony o sytuacji majątkowej, dochodowej, rodzinnej za miesiąc poprzedzający złożenie wniosku o pomoc, zaświadczenie ze szkoły lub uczelni w przypadku ubiegania się o pomoc na kontynuowanie nauki. W przeszło połowie analizowanych spraw stwierdzono nieterminowe wyznaczenie opiekuna usamodzielnienia, co jest niezgodne z obowiązującymi w tym zakresie przepisami i nie leży po stronie jednostki kontrolowanej.
- 4) Poddane analizie i ocenie decyzje zawierały wszystkie elementy, o których mowa w art. 107 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j.: Dz.

U. z 2023 r. poz. 775 z późn. zm.) dalej zwany „k.p.a.”.

- 5) Wszystkie badane postępowania zakończono wydaniem decyzji przyznających pomoc finansową w kwotach obowiązujących w okresie objętym kontrolą oraz zgodnych z czasem pobytu wnioskodawcy w pieczy zastępczej;
- 4) Wszystkie badane decyzje zawierały wymagane składniki wskazane w art. 107 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. k.p.a.;
- 5) Wszystkie badane postępowania administracyjne zakończono w terminie zgodnym z art. 35 k.p.a., a decyzje skutecznie doręczono;

Dyrektor PCPR oświadczył, że w okresie objętym kontrolą wpłynęły 3 wnioski o udzielenie pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, 1 o pomoc prawną i 1 o pomoc psychologiczną. W tym samym okresie, Centrum 37 razy dokonało oceny końcowej procesu usamodzielnienia. *(dowód: akta kontroli str. 32, 53-65, 66-75)*

W sprawach dotyczących kierowania dzieci do instytucjonalnej pieczy zastępczej, kontrola przedłożonej dokumentacji wykazała, iż na terenie powiatu zgorzeleckiego nie funkcjonują placówki opiekuńczo – wychowawcze (oprócz 1, typu rodzinnego). Powiat Zgorzelecki zlecił prowadzenie tej formy instytucjonalnej pieczy zastępczej dwóm organizacjom:

- Fundacji Pomocy Dzieciom i Młodzieży SALVATOR, która na terenie Wałbrzycha prowadzi dwie czternastoosobowe placówki;
- Karkonoskiemu Stowarzyszeniu Pomocy Dziecku i Rodzinie NADZIEJA w Jeleniej Górze, które w Lubomierzu, tj. na terenie powiatu lwóweckiego prowadzi placówkę z limitem 14 miejsc.

Według stanu na dzień 30 kwietnia 2023 r. Powiat Zgorzelecki miał umieszczonych 42 dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej w prowadzonych na zlecenie swoich placówkach i 81 dzieci w innych powiatach. Analiza akt wykazała, że w kontrolowanym okresie zostały wydane 42 orzeczenia sądowe o umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej rodzinnej oraz 19 w instytucjonalnej. Podmioty zgorzeleckiej instytucjonalnej pieczy zastępczej przyjęły 12 dzieci (żadnego cudzoziemskiego), a pozostałą 7 inne powiaty. Podkreślenia wymaga, iż w 9 przypadkach Centrum inicjowało wnioski do sądu o zmianę orzeczenia w części dotyczącej wskazanej formy pieczy zastępczej tj. z instytucjonalnej na rodzinną. Ponadto stwierdzono, iż w okresie od 1 maja 2022 r. do 17 maja 2023 r. pięcioro dzieci poniżej 10. roku życia zostało umieszczonych w placówkach opiekuńczo - wychowawczych (z wyłączeniem placówek opiekuńczo - wychowawczych typu rodzinnego). Na dzień kontroli liczba ta w placówkach opiekuńczo – wychowawczych prowadzonych przez powiat zgorzelecki stanowiła 8. Uzasadnieniem stwierdzonego faktu było w jednym

przypadku interwencyjne przyjęcia dziecka do pieczy instytucjonalnej, pobyt z rodzeństwem, stan zdrowia oraz inne szczególne okoliczności powodujące jednoznaczne wskazanie przez sąd instytucjonalnej pieczy zastępczej z jednoczesnym nadaniem rygoru natychmiastowej wykonalności postanowienia. Występujący okresowo dynamiczny przyrost dzieci z orzeczeniami o umieszczeniu w pieczy zastępczej generował problem z ich umieszczaniem, w postaci braku wystarczającej liczby miejsc dla dzieci, tak w rodzinnej, jak i instytucjonalnej formie pieczy zastępczej. Podkreślenia wymaga, iż zauważalne było wystąpienie przyczyn niezależnych od PCPR. Analiza akt stanowiących próbę kontroli wykazała, iż we wszystkich przypadkach kierowanie dzieci i ich umieszczenie w instytucjonalnej pieczy zastępczej następowało w świetle art. 35 ust. 1, w związku z art. 182 ust. 1 i 2 ustawy oraz § 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. 2011, poz. 1720) dalej zwanego „rozporządzeniem”. Każdorazowo kierowanie dzieci odbywało się po zasięgnięciu opinii dyrektora placówki opiekuńczo - wychowawczej, w której miały być one umieszczone, co jest zgodne z § 4 rozporządzenia. Z wyłączeniem sytuacji opisanych we wcześniejszej części niniejszego wystąpienia, dzieci kierowano do instytucjonalnej pieczy zastępczej z uwzględnieniem ich wieku, spełniając wskazanie art. 95 ust. 1 ustawy mówiącego, iż w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno-terapeutycznego są umieszczane dzieci powyżej 10. roku życia, wymagające szczególnej opieki lub mające trudności w przystosowaniu się do życia w rodzinie. W jednostkowych przypadkach, gdy skierowanie dotyczyło dzieci poniżej 10. roku życia, w podstawie prawnej zabrakło wskazania art. 95 ust. 2 ustawy. Poza tym wydawane przez Centrum skierowania do placówek opiekuńczo - wychowawczych, zawierały oznaczenie jednostki wydającej dokument („Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie ...”), datę i sygnaturę skierowania, wskazanie podstawy prawnej, określenie dnia i nazwy placówki opiekuńczo - wychowawczej, do której kierowano dziecko, imię i nazwisko dziecka oraz jego datę urodzenia, wskazanie postanowienia sądowego w związku, z którym kierowano dziecko do instytucjonalnej pieczy zastępczej. Zaznaczyć należy, iż powtarzającym się było określanie w oznaczeniu podmiotu kierującego dziecko do pieczy zastępczej zamiast powiatu, jednostki organizacyjnej powiatu, tj. Centrum. Powyższe nie spowodowało skutków w zakresie wykonania zadania przez Centrum, natomiast koniecznym jest doprowadzenie przedmiotowej kwestii do zgodności mając na uwadze § 2 ust. 1 rozporządzenia, w świetle którego dziecko do placówki opiekuńczo-wychowawczej kieruje powiat właściwy do ponoszenia wydatków na opiekę i wychowanie dziecka.

Przy kierowaniu dziecka do placówki opiekuńczo-wychowawczej przekazywano dostępną dokumentację, a w szczególności odpis aktu urodzenia dziecka, a w przypadku

sierot lub półsierot również odpis aktu zgonu zmarłego rodzica, orzeczenie sądu o umieszczeniu dziecka w placówce, dokumentację o stanie zdrowia dziecka, w tym kartę szczepień, dokumenty szkolne, w szczególności świadectwa szkolne, informację o prowadzonej pracy z rodziną dziecka i jej rezultatach. Zgodnie z § 7 rozporządzenia o skierowaniu dziecka do placówki opiekuńczo- wychowawczej, informowano niezwłocznie sąd, który orzekł o umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej. Na podstawie art. 191 ust. 5 ustawy Powiat Zgorzelecki zawierał porozumienia z innymi powiatami w sprawie przyjęcia dziecka oraz warunków jego pobytu i wysokości wydatków, o których mowa w art. 195 ust. 1 i 2 ustawy. Na dzień 30 kwietnia 2023 r. obowiązywało 35 porozumień dotyczących dzieci zgorzeleckich umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie innych powiatów (w sumie dla 65 dzieci), 9 porozumień dotyczących dzieci z innych powiatów umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu zgorzeleckiego (w sumie dla 17 dzieci) oraz 31 porozumień w dotyczących dzieci zgorzeleckich umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie innych powiatów (w sumie 81 dzieci).

(dowód: akta kontroli str. 33-34, 78-81, 82-93)

Na dzień kontroli w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Zgorzelcu zatrudnionych było 10 osób na stanowiskach koordynatorów pieczy zastępczej. Osiem osób miało wykształcenie wyższe magisterskie na kierunku pedagogika, jedna osoba wykształcenie wyższe na kierunku socjologia i jedna na kierunku psychologia. Wszystkie osoby złożyły pisemne oświadczenia o braku ingerencji sądu w wykonywanie przez nie władzy rodzicielskiej, braku obowiązku alimentacyjnego oraz o braku skazania prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe. Zostały również zweryfikowane w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z ograniczonym dostępem.

(dowód: akta kontroli str. 95 - 96)

W wyniku przeprowadzonej kontroli problemowej w trybie zwykłym w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Zgorzelcu w zakresie szkolenia i kwalifikowania kandydatów do opieki nad dzieckiem w rodzinnej pieczy zastępczej, usamodzielniania pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej, kierowania dzieci do instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz zgodności zatrudniania z wymogami kwalifikacyjnymi stwierdzono następujące nieprawidłowości:

- 1) Brak kierowania na szkolenie dla kandydatów na opiekunów zastępczych lub do prowadzenia rodzinnych domów dziecka obojga małżonków.
- 2) Zaświadczenie kwalifikacyjne dla osób posiadających świadectwo ukończenia szkolenia nie było zgodne z określonym wzorem.

Wobec stwierdzonych powyżej nieprawidłowości, wydaje się zalecenia pokontrolne:

1) Kierować na szkolenie dla kandydatów na opiekunów zastępczych lub do prowadzenia rodzinnych domów dziecka oboje małżonków.

Podstawa prawna: art. 41 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2022 r. poz. 447 z późn. zm.).

Termin realizacji: na bieżąco.

2) Zaświadczenie kwalifikacyjne dla osób posiadających świadectwo ukończenia szkolenia wydawać zgodnie z określonym wzorem.

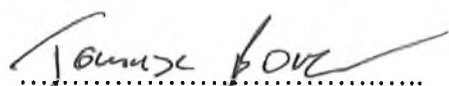
Podstawa prawna: § 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2011 r. w sprawie wzoru zaświadczenia kwalifikacyjnego (Dz. U. z 2011 r. Nr 272 poz. 1699).

Termin realizacji: na bieżąco.

Pouczenie:

Zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego składa się na zasadach określonych w art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2022 r. poz. 447 z późn. zm.). W terminie do dnia **30 sierpnia 2023 r.** kierownik jednostki podlegającej kontroli winien powiadomić Wojewodę Dolnośląskiego o sposobie realizacji uwag, wniosków i zaleceń przedstawionych w niniejszym wystąpieniu.


.....
(przewodniczący zespołu inspektorów)


.....
(członek zespołu inspektorów)

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO


.....
(kierownik komórki do spraw kontroli)

ZASTĘPCA DYREKTORA WYDZIAŁU
Zdrowia i Polityki Społecznej

